

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4891/2018
30.07.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бисерке Живановић, председника већа, Споменке Зарић и Зоране Делибашић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Горан Стаменковић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Дарко Аранђеловић, адвокат из ..., ради поништаја уговора о поклону и писменог завештања, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1405/2016 од 16.12.2016. године, на седници одржаној 30.07.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 1405/2016 од 16.12.2016. године и предмет враћа том суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 1405/2016 од 16.12.2016. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Алексинцу, Судске јединице у Сокобањи П 1218/2015 од 10.03.2016. године, у ставу првом и другом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца против туженог, којим је тражио да се поништи уговор о поклону закључен између сада пок.ВВ, бив. из ..., као поклонодавца и туженог, као поклонопримца, потврђен пред Општинским судом у Књажевцу дана 24.01.2008. године под II Ов .../..., јер га је закључила сада пок. ВВ као пословно неспособна страна, као и да се поништи писмено завештање пред сведоцима сада пок. ВВ сачињено 12.02.2008. године, проглашено пред Општинским судом у Књажевцу дана 03.11.2008. године на записнику у предмету О .../..., јер је у тренутку његовог сачињавања сада пок. ВВ била неспособна за расуђивање. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу четвртом изреке, тако што је тужилац обавезан да туженом на име трошкова поступка исплати износ од 91.200,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, сада пок. ВВ, бив из ..., као поклонодавац, закључила је уговор о поклону са овде туженим ББ, из ..., као поклонопримцем, оверен пред Општинским судом у Књажевцу Ов .../... дана 24.01.2008. године, којим је поклонила туженом помоћну стамбену зграду са гаражом од тврдог материјала на кп.бр. .../... у ул. ... бр. у ..., са правом трајног коришћења земљишта испод зграде и колског и пешачког пролаза са улице ... до зграде и гараже. Пок. ВВ сачинила је писмено завештање пред сведоцима дана 12.02.2008. године које је проглашено пред Општинским судом у Књажевцу на записнику у предмету О .../... дана 03.11.2008. године, којим је оставила у наслеђе туженом целокупну своју непокретну и покретну имовину, неисплаћене пензије, као и сву уштеђевину која се буде затекла у моменту њене смрти. Вештачењем од стране вештака Сецијалне психијатријске болнице Горња Топоница утврђено је да је сада пок. ВВ, у време сачињавања уговора о поклону и писменог завештања, боловала од хроничног можданог психосиндрома типа деменције који је имао карактер трајног душевног обољења, те да није била у стању да се стара о себи и својим правима и интересима, односно била је потпуно пословно неспособна. Тужилац је тужбом, поднетом дана 13.01.2009. године, тражио да се према туженом утврди да су ништави предметни уговор о поклону и писмено завештање пред сведоцима из разлога пословне неспособности сада пок. ВВ, бив. из ..., а поднеском од 16.12.2015. године прецизирао је тужбени захтев тако што је тражио да се пониште спорни уговор о поклону и писмено завештање пред сведоцима.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев и поништио уговор о поклону, јер је поклонодавац била пословно неспособно лице, као и писмено завештање пред сведоцима, због тога што је завешталац била неспособна за расуђивање, све сагласно одредбама чланова 111. – 117. ЗОО и чланова 164.-170. Закона о наслеђивању, закључујући да се од подношења тужбе имају рачунати преклузивни рокови прописани одредбама члана 117. ЗОО и члана 169. ЗОН, који нису протекли. Међутим, другостепени суд је закључио да је тужилац тужбу којом се тражи поништај уговора о поклону и поништај писменог завештања пред сведоцима поднео тек прецизираним тужбеним захтевом из поднеска од 16.12.2015. године, по протеклу преклузивних рокова прописаних напред наведеним одредбама материјалног права за подношење наведених тужби, због чега је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев.

По оцени Врховног касационог суда не може се као правилан прихватити закључак другостепеног суда јер је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, на шта се основано указује у ревизији тужиоца.

Одредбом члана 117. ЗОО прописано је да право захтевати поништење рушљивог уговора престаје истеком рока од једне године од сазнања за разлог

рушљивости (став 1), а то право у сваком случају престаје истеком рока од три године од дана закључења уговора (став 2).

Према члану 166. Закона о наслеђивању рушљиво је завештање лица које је у тренутку његовог сачињавања било неспособно за расуђивање. Чланом 169. Закона о наслеђивању прописано је да се поништај завештања рушљивог због завештајне неспособности и мана завештаоачеве воље може захтевати у року од једне године од дана сазнања за постојање узрока рушљивости, а најкасније у року од 10 година од дана проглашења завештања, с тим да рок од једне године не може почети да тече пре проглашења завештања.

У конкретној правној ствари неспорно је да је пок. ВВ, у време сачињавања уговора о поклону и писменог завештања, била пословно неспособно лице, односно као завешталац била неспособна за расуђивање, а да тужилац као законски наследник има правни интерес да успе са тужбом у овој парници, а као спорно се поставља питање протеча преклузивних рокова прописаних одредбама цитираних чланова ЗОО и ЗОН. По оцени Врховног касационог суда, како је поклонодавац и завешталац, била пословно неспособно лице и неспособна за расуђивање у време сачињавања уговора о поклону и завештања, било да се ради о тужби за утврђење ништавости или поништај, тужбени захтев би био основан. Одредбом члана 200 ЗПП прописано је да је преиначење тужбе промена истоветности захтева, повећање постојећег или истицање другог захтева уз постојећи (став 1), а да тужба није преиначена ако је тужилац променио правни основ тужбеног захтева, ако је смањио тужбени захтев или ако је променио, допунио или исправио поједине наводе, тако да услед тога тужбени захтев није промењен (став 3). Тумачењем цитиране одредбе не може се закључити да је прецизирањем тужбеног захтева поднеском од 16.12.2015. године, тужилац преиначио тужбу поднету 13.01.2009.године, јер постављањем захтева за поништај уговора о поклону и завештања, не би представљала промену истоветности захтева постављеног у тужби. За промену истоветности захтева (објективно преиначење) по владајућој процесној теорији треба да се промени животни догађај и да се промене последице које би за странке произвела одлука, а овде нема промене животног догађаја. У конкретном случају се ради о промени правног основа, а постављени захтев за утврђење у себи садржи и захтев за поништај. Парница се креће у оквирима диспозиције странака која подразумева тужбу и тужбени захтев, што значи даље да материјално-правно овлашћење поступајућег суда да по службеној дужности пази на ништавост произлази из већ постојеће тужбе, а за то је потребно процесно-правно овлашћење. Због наведеног је остало нејасно да ли, код већ поднете тужбе за утврђење ништавости, из постављеног захтева којим је тужилац тражио поништај, што не представља преиначење нити промену истоветности тужбеног захтева, произлази постојање таквог процесно правног овлашћења суда да суди у границама захтева постављеним у поступку, те сходно томе да ли је тужилац преклудирао у своме праву да тражи поништај уговора о поклону и завештања.

У поновном поступку, другостепени суд ће правилном применом материјалног права, утврдити чињенице од значаја за одлучивање на које је указано и донети правилну и закониту одлуку.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци, на основу члана 416. став 2. ЗПП.

**Председник већа-судија
Бисерка Живановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић